

Clypevs Theologiæ Thomisticæ

Continens Tractatus de erroribus Pelagianorum, de Gratia, de
Iustificatione & Merito, de Virtutibus Theologicis, & quatuor Cardinalibus,
ac de ineffabili mysterio Incarnationis

Gonet, Jean-Baptiste

Parisiis, 1669

Art. VIII. An objecta seu mysteria fidei Christianæ sint evidenter credibilia?

[urn:nbn:de:hbz:466:1-77342](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-77342)

cum enim de ratione beatitudinis perfecta & consummate, qualis est beatitudo, sit evidentia perpetuitatis ipsius, necesse est quemlibet beatum in divina essentia, cujus visio est tota beatitudo, videre, per perpetuitatem suam gloriam. Quamvis vero ad futura contingentia, dicunt aliqui quod cum omnis obsecutus statum beatitudinis dedecet. Deus, revelat extra visionem divinae essentiae cuilibet beato futura contingentia, ad ipsius statum pertinentia, revelat, inquam, illa per impressionem clari luminis ea in seipsis manifestantur. Sed dato quod sine evidentia in seipsis revelentur a Deo in statu beatitudinis, nego quod propterea beati, etiam stando in nostra doctrina, fidem de illis habeant; cum enim videant obiectum primum nostrae fidei, nempe Deum ut Unum & Trinum, in seipso, subindeque ipsum non credant, nequeunt retinere fidem circa obiecta secundaria fidei, qualia sunt futura contingentia, quamvis obscure cognita: sicut ex eo quod obiectum primum spei possideant, nempe beatitudinem animae, non retinent spem circa obiectum eius secundarium, videlicet circa beatitudinem corporis, licet nondum eam possideant.

222.

Ex dictis hactenus in resolutione praesentis difficultatis collige, evidenter cognoscetes Deum revelare mysteria nostrae fidei, in hoc differre a ceteris fidelibus, qui hanc evidentiam non habent, quod isti habent fidem, non solum de mysteriis revelatis, sed etiam de eorum revelatione, illi vero solum de mysteriis revelatis.

ARTICULUS V. VIII.

An obiecta seu mysteria fidei Christianae sint evidenter credibilia?

223.

Occasione delumpta ex doctrina D. Thomae hic art. 4. ad 2. & ad 3. ubi docet mysteria fidei in generali, & sub ratione credibilia, videri ab eo qui credit, disputant Theologi in praesenti, an mysteria nostrae fidei sint evidenter credibilia, id est, an homo habeat certam & evidentem cognitionem de credibilitate mysteriorum nostrae fidei. Pro cuius resolutione, sit

§. I.

Conclusio affirmativa statuatur.
Deo igitur, mysteria fidei Christianae esse evidenter credibilia. Ita Divus Thomas loco citato, & 1. contra Gentes cap. 6. & Theologi communiter.

224.

Probatur primo ex illo Psal. 92. *Testimonia tua credibilia facta sunt nimis*: per testimonia enim, ea quae Deus testificatus est, qualia sunt mysteria fidei, intelligi possunt, quae, ut exponit Lyranus, *Credibilia facta sunt nimis, id est magis quam prima principia scientiarum*, ac proinde evidenter. Unde Augustinus 7. confess. cap. 10. *Falsitas dubitarem vivere me, quam esse vera quae audire.*

225.

Probatur secundo conclusio ratione generali. Sive aliqua evidentia nihil est cognoscibile per iudicium determinatum; nam quod penitus obiectum est, illud est penitus incognoscibile: Ergo si sine evidentia credibilitatis nihil est scibile, & sine evidentia probabilitatis nihil est opinabile, ita sine evidentia credibilitatis nihil est credibile. Nec dici potest, voluntatem pro sua libertate

A) posse credere, vel voluerit: voluntas enim non potest movere intellectum extra suum obiectum, neque ipsa facit obiectum, sed supponit; unde non potest movere aut applicare intellectum, ut credat, nisi id quod apparet credibile.

Probatur tertio: Illud est evidenter credibile, quod idoneis testibus, & validissimis argumentis probatur: Sed mysteria nostrae fidei sunt huiusmodi. Ergo evidenter credibilia sunt. Major patet: credibilitas enim non sumitur, sicut veritas, ex connexione intrinseca quae reperitur inter praedicatum & subiectum, sed ab extrinseco dicentis testimonio, & ab aliis fundamentis & motivis extrinsecis. Minor vero suadetur: nam mysteria

B) nostrae fidei enarrant Unigenitus, qui est in sinu Patris (qui Apocal. 1. *Testis fidelis*, appellatur, & Joan. 8. de seipso dicit: *Ad hoc veni in mundum, ut testimonium perhibeam veritati*). Prophetae praedicaverunt, Martyres testati sunt, Confessoresque doctissimi & sanctissimi docuerunt. Validissimis etiam probantur argumentis, sumptis ex praedictione ipsorum per oracula Prophetarum, ex miraculis, quae in illorum confirmationem facta sunt. *Conestante Deo signis & portentis, & variis virtutibus, & Spiritum Sancti distributionibus*, ut dicitur ad Hebraeos 2. ex conversione mundi ad fidem Christi, ex modo mirabili quod fides Christiana in mundum introducta,

C) propagata, & conservata fuit, & aliis argumentis digressionem sequenti exponendis, quae breviter insinuavit Augustinus libro contra Epistolam fundamenti cap. 4. ubi ait: *Multa sunt quae in Ecclesia meo iustissime tenent, consensu populorum & gentium, auctoritas miraculorum inchoata, spe aeterna, charitate firmata, & vetustate nutrita. Tenet ab ipsa sede Petri Apostoli, cui pascendae oves suis Dominus mandavit, usque ad praesentem Episcopatum, successio sacerdotum. Tenet denique ipsum Catholicum nomen, quod non sine causa inter tam multas haereses sic ista Ecclesia obtinuit, ut cum omnes heretici se Catholicos dici velint, quarent tamen peregrino alicui, ubi ad Catholicam con-*

D) veniatur, nullus haecicorum, vel basilicam suam, vel domum audeat ostendere. Similia credibilitatis motiva indicat Picus Mirandulanus Epistolâ 1. dicens: *Magna insania est, Evangelio non credere, cuius veritatem sanguis Martyrum clamat, Apostolica resonant voces, prodigia probant, ratio confirmat, elementa loquuntur, Damones confitentur. Sed longe major insania est, de veritate Evangelii non dubitare; vivere tamen, quasi de eius falsitate non dubitares.*

§. II.

Solvuntur objectiones.

E) Obijcies primo: Si mysteria Christianae Religionis essent evidenter credibilia, vel essent evidenter credibilia fide divina, vel fide tantum humana? Neutrum dici potest: Ergo non sunt evidenter credibilia. Minor quoad secundam partem videtur certa, quidquid in contrarium dicat Vazquez: Si enim mysteria nostrae fidei essent evidenter credibilia fide tantum humana, non posset homo prudenter eis majorem fidem quam humanam adhibere, utpote cum non sit major fides rebus adhibenda, quam ea quae videntur esse credibiles. Probatur vero quantum ad primam: Primo quia cum esse credibile fide divina, sit denominatio desumpta a fide divina, tanquam a forma extrinseca,

& effectus formalis non possit evidenter cognosci, absque eo quod forma ipsa eodem modo cognoscatur; ut quis evidenter iudicet mysteria Christianæ Religionis esse credibilia fide divinâ, necesse est quod evidenter iudicet talem fidem esse possibilem: Sed hoc non est possibile, nisi per visionem beatificam, vel per evidentiam divinæ revelationis extra verbum: Ergo non sunt evidenter credibilia fide divinâ. Secundò, cum illud tantum sit credibile fide divinâ, quod in seipso est verum, si mysteria nostræ fidei essent evidenter credibilia fide divinâ, existerent etiam eo ipso evidenter vera, etiam in seipsis.

228. Respondeo mysteria Christianæ Religionis esse evidenter credibilia fide divinâ, sed in communiduntaxat, prout est superior ad fidem humanam, non verò in particulari, quatenus est participatio formalis divini intellectus à Deo infusa; dari enim fidem divinam hoc modo particulari consideratam, non est evidenter cognoscibile extra visionem divinæ essentiae, vel extra visionem divinæ de ipsa revelationis: cum hoc tamen fiat, quod sicut ratio naturalis evidenter demonstrat Deum ut Authorem supernaturalem in communi, hoc est, ut potentem aliquod producere quod sit supra totam naturam, non determinando quid sit illud in particulari; ita argumenta extrinseca, quibus nostra mysteria demonstrantur credibilia, possunt evidenter ostendere possibilem esse fidem divinam sive supernaturalem in communi, non determinando prædicata specialia talis fidei: & per hoc patet ad primam probationem Minoris.

229. Ad secundam verò, nego sequelam: quamvis enim nihil sit credibile fide divinâ, sive dignum tali fide, nisi verum; ut tamen sit evidenter credibile, non est necesse quod videatur ejus veritas, sed sufficit quod maxima de ipsa habeatur probabilitas, sive quod verisimilis videatur. Unde diligenter observandum est, aliud esse quod aliqua propositio sit vera, aliud quod sit credibilis: veritas enim sumitur ex connexionione subjecti & prædicati; credibilitas autem à testimonio extrinseco dicentis, seu testificantis, & ab aliis signis & motivis extrinsecis, quæ reddunt illam credibilem, seu dignam cui fides adhibeatur.

230. Obijcies secundò: Si mysteria nostræ fidei essent evidenter credibilia, possemus cognoscere naturaliter illorum possibilitatem: Sed hoc dici nequit, ut communiter docent Theologi: Ergo nec illud. Sequela probatur: Quod iudicatur impossibile, est incredibile: Ergo quod iudicatur esse evidenter credibile, iudicatur evidenter non esse impossibile: Sed possibile & non impossibile æquipollent: Ergo quod iudicatur non esse impossibile, iudicatur evidenter esse possibile.

231. Respondeo negando sequelam. Ad cujus probationem dicendum, hanc consequentiam non valere: Iudicatur evidenter hoc esse credibile: Ergo evidenter iudicatur non esse impossibile, sed debere inferri: Ergo evidenter iudicatur non apparere impossibile: ut enim aliquid sit credibile, non est necesse ut iudicetur non esse in re impossibile, sed sufficit quod ejus impossibilitas non appareat.

232. Obijcies tertio: Illa doctrina non est evidenter credibilis, sed potius incredibilis, quæ nonnulla continet, quæ Dei majestate prorsus indigna apparent, imò & aliqua quæ horrorem maximum hominibus incurrunt: Sed talis est doctrina fidei nostræ: Ergo tantum abest quod sit eviden-

ter credibilis, quin potius videtur incredibilis. Major constat: Minor verò probatur. Deum concipi, novem mensibus in utero mulieris portari, in cunis vagire, esurire, algere, crucifigi, mori, &c. Dei majestate omnino indignum videtur, & tamen est unum ex præcipuis fidei nostræ dogmatibus. Deinde horribilius est humanam carnem manducare, quam perimere, & humanum sanguinem potare, quam effundere; & tamen docet fides nostra Christianos, Deum quem adorant, in carne humana manducare, & ejus sanguinem bibere: Ergo Religio nostra videtur docere nonnulla, Dei majestate omnino indigna, & aliqua horrorem maximum homini incurrunt.

Respondeo quod licet doctrina illa fidei nostræ Dei majestate prorsus indigna videatur, hominibusque horrorem incurrere, si non consideretur attentè, debite, eoque modo, & cum omnibus circumstantiis, quibus fides docet mysteria illa fieri, vel facta esse; secus tamen si consideretur cum attentione, cum modis & circumstantiis, quibus fidei nostræ mysteria contigisse vel fieri proponit Religio nostra: docet enim cum iis circumstantiis Verbum divinum incarnatum fuisse, passum, cruci affixum, & mortuum, in quibus divina majestas & omnipotentia maxime relucet: conceptus est siquidem Christus, sed de Spiritu Sancto, natus, sed ex Virgine; in præsepio reclinatus, sed à Regibus adoratus; in cunis vagiit, sed tunc Herodem Regem, totamque Jerusalem perterritum; vixit inter homines, sed infinita inter ipsos paravit miracula; crucifixus est, sed confitenda ejus Majestatis sensum (ut verbis magni Leonis utar) *Sol obscuratis luminibus, & terra graviter concussa acceperunt; denique mortuus est, sed virtute propria paulo post resurrexit.* Quare egregium fuit D. Margaritæ responsum ad Judicem, hominis in crucem acti cultum sibi improprietatem. *Unde scis (inquit) hanc notam Christo innotam? Ex tuorum libris, ait Judex. At quæ cecitas, subdit Virgo, cum iisdem libris Christi divinitatem & mortem prædicent. fidem abrogare Divinitatem testantibus, & habere crucis ignominiam conferentibus.*

Adde mysteria fidei nostræ, eo ipso Dei majestate maxime esse digna, quod eorum dignitas sit ita supra humanam rationem elevata, ut videatur potius indignitas, si per eam duntaxat consideretur. Unde pulchrè Tertullianus suo more, in libro de carne Christi adversus Gentiles: *Quodcumque Deo indignum est, mihi expedit, salvis sum si non confundar de Domino meo. Natus est Dei Filius: non pudet, quia pudendum est. Et mortuus est Dei Filius: prorsus credibile est, quia ineptum est. Et sepultus resurrexit: certum est, quia impossibile.* Et lib. 2. contra Marcionem ait, *Assumpsisse Deum quædam sibi indigna, nobis autem necessaria, & ideo jam Deo digna, quia nihil tam Deo dignum, quam salus hominis.*

Quantum verò ad Eucharisticam corporis Christi manducationem, & sanguinis ipsius potationem, respondet Augustinus serm. de verbis Domini, ut refert Beda in cap. 10. prioris ad Corinthios, manducationem corporis Christi, & potationem sanguinis ejus, nullum horrorem incurere, quia manducatur & bibitur sub speciebus panis & vini, quibus communiter vescimur. Adde manducationem illam Eucharisticam imperfectionibus quæ sunt in manducatione corporali carere: siquidem Christus ipse, sive corpus ejus

& sanguis, nullo modo per manducationem & potationem alteratur, aut corrumpitur: *Inquit Augustinus loco citato.* Et preparavit eis cibum seipsum, quis audeat manducare Dominum suum? & tamen ait, Qui manducat me, & vivet propter me. Quando Christus manducatur, vita manducatur, nec occiditur, ne manducetur, sed mortuus vivificatur: quando manducatur, reficit, sed non deficit. Non ergo vivemus, fratres, manducare istum panem, ne forte finiamus illum, & postea quod manducetur non inveniamus: manducatur Christus, vivit manducatus, quia resurrexit occisus. Addo insuper per manducationem & potationem corpus & sanguinem Christi in substantiam ipsorum sumendum non converti, quia uno eos potius, cum sit majoris virtutis, ad se convertere, ut eleganter ostendit idem Augustinus lib. 7. Confessionum, cap. 19. ubi loquens in persona Christi, sic ait: *Cibus ego sum grandium, cresce & manducabis me: nec tu me mutabis in te, sicut cibum carnis tue, sed tu muneris in me.* Spiritualiter scilicet; reddit enim Eucharistia homines in affectu Deo simillimos, & veluti Deiformes, juxta illud magni Leonis serm. 15. de Passione: *Non aliud agi participatio corporis & sanguinis Christi, quam ut in id quod sumimus, transeamus: quod certe valde mirabile est, & maximum divinarum virtutum argumentum.* Sed de hoc fuscè in Tractatu de Eucharistia.

Disp.
pro-
miali.

236.

Obijcies quare: Si mysteria nostrae fidei essent evidenter credibilia, nemo sana mentis posset illa rejicere, & contrarium illis judicare, quandoquidem non videtur quod aliquis possit non assensu ei quod evidenter cognoscit, & judicat esse credibile, seu fide dignum: At hoc est contra experientiam: Ergo mysteria nostrae fidei non sunt evidenter credibilia.

237.

Respondet negando sequelam Majoris: licet enim mysteria nostrae fidei sint evidenter credibilia, multi tamen sunt quibus ea non bene proponuntur, & multi eorum quibus bene proponuntur, non ea bene expendunt, sed intellectum averunt ab examine, & diligenti eorum consideratione, convertuntque ad alia opposita, vixi difficultate qua occurrit in credendis sigillatim mysteriis particulatibus, de se arduis plerumque, & non modo intellectui difficilibus, verum etiam sensui, seu vitae carnali repugnantibus. Quare metu captivitatis molestae in obsequium fidei, & honore obligationis ad vitam austeriorem, vel examen refugium, vel motivorum vim debilitare conantur, atque evidentiam antea sibi notam, & satis apparentem, oppositis ratiunculis obscurare, & intellectum in assensum contrarium tandem inducere; similes illis, qui amore in finis antea expectati abijciunt, vixi horrore difficultatis alius cuius mediis necessarii. Addo, quod in poenam peccatorum precedentium Deus nonnunquam denegat infidelibus auxilia efficacia, quibus intellectus eorum applicetur ad percipiendam evidentiam credibilitatis mysteriorum nostrae fidei: juxta illud 2. ad Corinth. 4. *Deus hujus seculi exornat oculos mentes infidelium, ut non fulgeat illis illuminatio Evangelii gloriae Christi.*

DIGRESSIO

utilis & jucunda.

De precipuis credibilitatis nostrae fidei argumentis.

DE his fuscè & eleganter differunt plures ex SS. Patribus, Tertullianus in Apologetico, & in libro ad Scapulam; Justinus Martyr in utraque Apologia, altera ad Antoninum Pium, altera ad Senatum Romanum; Chrysostomus homilia, quod Christus sit Deus; Augustinus libro de utilitate credendi, ad finem libri, libro contra Epistolam fundamenti cap. 4. libri de civitate à cap. 21. usque ad 23. & lib. 22. à capite, usque ad 10. Eusebius toto fere opere de preparatione Evangelica, sicut & altero de demonstratione similiter Evangelica; Arnobius lib. 8. contra Gentes; & Vincentius Lyrensis in suo commonitorio. Inter Recentiores vero elegantissime & locupletissime de his scribunt Hieronymus Savanorola lib. 2. de Triumpho Crucis, & in alio libro cui titulus est, *Solutum itineris nostri*; Granatenfis in Catechismo parte 2. cap. 3. & sequentibus; Marcellinus Ficinus, in libro de Religione Christiana; Bosius duobus tomis de signis Ecclesiae; Ludovicus Vives, quinque libris de veritate fidei Christianae; Spiritus Roterus, Ordinis Praedicatorum & plures alij. Ex Scholasticis autem D. Thomas 1. contra Gentes cap. 6. & ibi Ferrariensis; Michael Medina lib. 2. de recta fide in Deum; Belarminus lib. 4. de Ecclesia; Valentia quaest. 1. de fide, puncto 4. quem Turrianus fere descriptit; Bartholomaeus Medina quaest. 3. introductoria in 3. p. D. Thomas; & Joannes à S. Thoma tom. 1. in 1. p. tota disp. 1. & 2. Quae illi fuscè, & lato calamo scripserunt, nos brevitate studentes, breviter & succinctè exponemus, omniaque credibilitatis nostrae fidei motiva seu argumenta, quae innumera sunt, ad duodecim precipua reducemus, quae sunt veluti duodecim stellas, quibus praefulget mystica illa corona Ecclesiae, de qua dicitur Apoc. 12. *Signum magnum apparuit in caelo, mulier amicta Sole, & in capite ejus corona stellarum duodecim.*

Antiquitas fidei nostrae, primum credibilitatis ejus argumentum.

Hoc argumentum magni ponderis est, potius antiquissima est: Ergo mendax & falsa, effrenom potest. Consequentia legitima est: aut enim egredere discunt Tertullianus in libro de praescripto, ubi, cum mendacium sit semper veritate posteriorius, illud enim verè, & formaliter appellatorum mendacium, quod à vero jam posito deficit, & inclinatur, si nostra Religio antiquissima sit, & omni aliam praecedat, necessario sequitur eam mendacem & falsam esse non posse. Antecedens vero probatur primo: quia fides nostra ab ipso mundi nascentis exordio fuit primo parenti tradita: ipsum enim in fidei mysteriis fuisse instructum, ut Deo ipso praecatore, Sap. 10. insinuat, cum dicitur: *Hec illum qui primus formatus est à Deo, patet orbis terrarum, cum solus esset creatus, custodi-*